

**คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**
**DESIRABLE, CIVIC MINDED ATTRIBUTES OF REGULAR COURSE
UNDERGRADUATE STUDENTS AT MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY'S
ROI ET CAMPUS**

พระวีระศักดิ์ วีรสโท (อุนแก้ว)¹

PHRAVEERASAK VEERASATTO (OUNKAEW)

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และสาขาวิชาที่ศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ ที่กำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 226 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test (Independent Samples) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยการทดสอบด้วยสถิติ F-test

ผลการวิจัย พบว่า

1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยเหลือสังคม และด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครูอาจารย์

2) ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด พบว่า นักศึกษาที่มีเพศ และอายุต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักศึกษาที่มีสาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสา ไม่แตกต่างกัน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่มากไปหาน้อย สามลำดับแรก คือ ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมด้านจิตสาธารณะอย่างจริงจัง ควรส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ เช่น การออกค่ายอาสาเพื่อเป็นการส่งเสริมจิตสำนึกถึงส่วนรวมร่วมกัน ทั้งในด้านคุณลักษณะบุคลิกภาพเป็นการฝึกจิตที่ดีให้กับนักศึกษา การทำงานร่วมกับผู้อื่น และควรส่งเสริมกิจกรรมหรือโครงการเพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกถึงส่วนรวมร่วมกันแก่นักศึกษา ให้รู้จักรักตนเอง และรักผู้อื่น เช่น การอาสาปลูกป่า การรักษาความสะอาด และการช่วยเหลือผู้อื่น

ABSTRACT

Objectives of this research were: 1) to study regular course undergraduate students' desirable, civic minded attributes at Mahamakut Buddhist University's Roi Et campus, 2) compare students' opinions on their desirable, civic minded attributes at its campus with variables of former's genders, ages and departments and, 3) regulate suggestions on their desirable, civic-minded here. The sampling group comprised 226 regular course undergraduate students studying at the above campus in 1st semester of B.E. 2556, from 1st-4th year classes. The tool used for conducting the research was Likert-type scale questionnaires. The statistics utilized for data analyses embodied percentage, mean, standard deviation, comparing pair differences by making use of t-test (Independent Samples) and F-test (One-way ANOVA).

Results of the research manifested the following findings:

1) Regular course undergraduate students' desirable, civic minded attributes at Mahamakut Buddhist University's Roi Et campus were rated 'high' in the overall aspect. All aspects ranked in descending order of means were: i) responsibility for one's own family, ii) responsibility for society, iii) social assistance and iv) responsibility for one's school and teacher.

2) The comparative results of their desirable, civic-minded attributes at its campus indicated that variables of their genders and ages showed significant differences in their such attributes in the overall aspect, the statistical significance level at .05 while variables of their different departments proved the opposite.

3) Respondents' suggestions on their desirable, civic-minded attributes here were recommended in descending order of three frequencies. First, the campus should promote civic-minded activities to be held in reality. Secondly, it should support students to carry out activities having to do with civic mind such as undertaking volunteering camps, which aim to encourage their civic mind that concentrates on the public's interest. In the aspect

of personality, it was considered practising good mind to students to work with others. Finally, the campus should support activities or projects aiming at reinforcing their civic mind towards the public's benefits to students so as to have them be well aware of themselves and adore others. Such activities include forestation volunteering, keeping premises clean and assisting others.

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการตอบสนองนโยบายการพัฒนาประเทศ จึงต้องตระหนัก ต้องปรับตัวให้ทันและสามารถตอบสนองความเปลี่ยนแปลงความต้องการของสังคมให้ได้ โดยการผลิตบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์พร้อมในการอุทิศตนเพื่อสังคมส่วนรวม ดังพระบรมราโชวาทในสมเด็จพระบรมราชชนก

“ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัว	เป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์	เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศ	จะตกแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพ	ไว้ให้บริสุทธิ์”

มหาวิทยาลัยจึงต้องมีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตให้ชัดเจน ทั้งในด้านความรู้และคุณธรรม เพื่อการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมกับสภาพทางสังคมที่เปลี่ยนไปจิตสาธารณะ เป็นเรื่องของกระบวนการเรียนรู้จากความเป็นจริง ไม่ใช่สิ่งสำเร็จรูปที่จะบรรจุลงในหลักสูตรการศึกษาใด ๆ และปัจจุบันได้มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรวดเร็ว จนก่อให้เกิดสภาวะโลกไร้พรมแดน ซึ่งเป็นตัวนำสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศชาติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และการบริหาร กระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องได้ กล่อมเกล่าให้บุคคลที่มีความเป็นปัจเจกสูง ไม่ใส่ใจต่อเรื่องส่วนรวม ดังจะเห็นพฤติกรรมที่สื่อถึงการยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลาง มีลักษณะมานุษยวิทยา มองข้ามความสัมพันธ์และความเกี่ยวโยงถึงกันของสรรพสิ่งรอบตัว ทำให้เกิดการรับรู้และมีความคิดว่าสิ่งของที่เป็นของสาธารณะนั้นเป็นทรัพย์สินของภาครัฐหรือของราชการ เป็นสิ่งที่ตนเองสามารถนำมาใช้ประโยชน์หรือร่วมใช้ประโยชน์โดยไม่ต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแล จึงพากันละเลย ไม่สนใจที่จะดูแลรักษา และไม่ช่วยกันจัดการเพื่อทำทรัพย์สินส่วนกลางให้คงสภาพได้นานมากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2541, หน้า 9)

การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองผู้มีจิตสาธารณะ คือการศึกษาที่ทำให้นักศึกษาอยากมีส่วนร่วม มีความตื่นตัวต่อความเป็นไปของบ้านเมือง เป็นพลเมืองที่มีความกล้าหาญทางจริยธรรม คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวม มีความสามารถอยู่ร่วมกับความแตกต่าง ซึ่งแนวทางหลัก ๆ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับสิทธิพลเมือง ทักษะ-คุณลักษณะพลเมือง และคุณธรรมสำหรับพลเมือง หรืออาจรวมไปถึงข้อมูลข่าวสารและการเตรียมพลเมืองให้เป็นพลโลกที่รับมือกระแสโลกาภิวัตน์ได้ ดังนั้น การศึกษาที่เคยแต่ผลิตพลเมืองที่ไม่ต้องใช้สมอง ป้อนให้แก่ทุนนิยมบริโภคนิยมและอำนาจการเมืองอย่างซื่อสัตย์ จะต้องเปลี่ยนสร้างกระบวนการทัศน์ใหม่ที่ทำให้การศึกษาเป็นเรื่องของ “การเรียนรู้” มิใช่ “การเรียนรู้” อีกต่อไป จิตสาธารณะจะเกิดขึ้นได้เมื่อ

นักศึกษาเรียนรู้เป็น เข้าใจปัญหา และรู้จักคุณค่าของตนเอง พัฒนาการทั้งสองส่วนมิใช่เกิดจากการบอกเล่า การเรียนในห้องเรียนคำบรรยายของผู้สอนในแต่ละสถาบันได้ แต่นักศึกษาต้องเชื่อมั่น กล้าตัดสินใจ และอาสาพาตัวเองลงไปทำกิจกรรมด้วยตนเอง การรับรู้ถึงเหตุการณ์ อารมณ์ความรู้สึก ความอ่อนไหวการเข้าถึงประสบการณ์ การลงมือปฏิบัติจริงผ่านกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การมีเพื่อนร่วมอุดมคติ การพูดคุยปรึกษาหารือ ล้วนเป็นตัวหล่อหลอมจิตใจให้รู้จักทำงานเสียสละแก่ผู้ที่ลำบาก ชัดสนยากจน มีปัญหาอุปถัมภ์ได้ (ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร, 2542, หน้า 21)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงตระหนักถึงความสำคัญของการผลิตบัณฑิตให้มีคุณธรรม จริยธรรมและได้กำหนดไว้ในนโยบายของมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจนว่า ผลิตบัณฑิตทางด้านวิชาการพระพุทธศาสนา ที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน ทั้งด้านความรู้ ความประพฤติมีศีลธรรมและพรหมวิหารธรรม แต่เนื่องจากว่ายังมีนักศึกษาบางคนยังมีพฤติกรรมขาดจิตสาธารณะ เช่น ฉีกหนังสือห้องสมุดหวังเพื่อประโยชน์ส่วนตน การใช้น้ำประปา การใช้ไฟฟ้าอย่างฟุ่มเฟือยของนักศึกษาในอาคารเรียนและหอพัก พฤติกรรมของนักศึกษาที่ไร้น้ำใจ ไม่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่ช่วยกันรักษาสมบัติของมหาวิทยาลัย มีการขีดเขียนบนโต๊ะเรียน ในห้องน้ำ อีกทั้งไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้น เพราะรู้สึกว่าจะทำให้ตนเสียเวลา

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยศึกษาว่าระดับจิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยภาพรวมแต่ละด้านอยู่ในระดับใด พร้อมทั้งเปรียบเทียบจิตสาธารณะของนักศึกษาจำแนกตามเพศ อายุ และระดับชั้นปีที่ศึกษา โดยหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารมหาวิทยาลัย และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในแวดวงสถาบันอุดมศึกษา ได้ใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาหาแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อปลูกฝังและพัฒนาจิตสาธารณะแก่นักศึกษาให้ออกไปประกอบอาชีพและรับใช้สังคมส่วนรวมเพื่อเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศไทยชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ และสาขาวิชาที่ศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ แตกต่างกัน

2. นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ แตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ แตกต่างกัน

4. ขอบเขตของการวิจัย

1. **ขอบเขตด้านประชากร** ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ ที่กำลังศึกษาอยู่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ทุกคณะ จำนวน 519 คน

2. **ขอบเขตด้านเนื้อหา** ได้แก่ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำแนกเป็น 3 ด้าน ดังนี้คือ

- 1) ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว
- 2) ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครูอาจารย์
- 3) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยเหลือสังคม

3. **ขอบเขตด้านพื้นที่** ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ที่มี เพศ อายุ และสาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน

3. ทำให้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ

4. ทำให้สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นสารสนเทศในการพัฒนาประกอบการพิจารณาหาแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เพื่อปลูกฝังและพัฒนาจิตสาธารณะแก่นักศึกษาต่อไป

6. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ ที่กำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ชั้นปีที่ 1-4 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ทุกคณะ จำนวน 519 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ ที่กำลังศึกษาอยู่มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จำนวน 226 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยใช้สูตรของ ยามาเน (Taro Yamane) (ยูทธ ไกยวรรณ์ และกุสุมา ผลาพรหม, 2553, หน้า 122) สุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 45) โดยวิธีการจับสลาก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และสาขาวิชาที่ศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยแบ่งระดับของการวัดออกเป็น 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)

7. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยลำดับตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยเหลือสังคม และด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครูอาจารย์

เมื่อแยกออกเป็นรายด้านพบว่า มีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1) ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักศึกษาเชื่อฟังพ่อแม่ ผู้ปกครอง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักศึกษาใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือย สรุ่ยสุร่าย

2) ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครูอาจารย์ พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นักศึกษาเชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักศึกษาส่งเสริมเพื่อนในทางที่ถูกที่ควร

3) ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยเหลือสังคม พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ข้อที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ นักศึกษาปฏิบัติตามกฎหมาย รักษาสมบัติของส่วนรวม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักศึกษาให้ความช่วยเหลือเพื่อนและผู้อื่นเมื่อได้รับความเดือดร้อน

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบ ต่อโรงเรียน ครูอาจารย์ และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยเหลือสังคม นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยเหลือสังคม นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว และด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครูอาจารย์ นักศึกษามีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 นักศึกษาที่มีสาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ แตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีสาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

8. อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด มีผลการวิจัยที่น่าสนใจและนำมาอภิปรายผลเพิ่มเติมตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การวิเคราะห์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรีภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะการที่นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางสังคมหรือได้กระทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมเป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาแต่ละคนรู้จักตนเองมากขึ้น รู้จักความเสียสละอันเป็นผลให้เกิดการพัฒนาการเรียนวิชาการ สังคม ร่างกาย จิตใจ บุคลิกภาพ และวุฒิภาวะ สู่ความเป็นผู้ใหญ่ จึงเป็นกระบวนการพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อ้อมใจ วงษ์มณฑา และ ประเสริฐ บัณฑิตศักดิ์** (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับจิตสาธารณะของทั้งภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อริยา คุหา และสุวิมล นราองอาจ** (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง จิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ผลการวิจัยพบว่า จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี อยู่ในระดับมาก

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบต่อครอบครัว ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับ

มาก อาจเป็นเพราะนักศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการปลูกฝังให้มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ตั้งแต่เยาว์วัย มีกิจวัตรของแต่ละคนในครอบครัว พ่อแม่ เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการประสานกิจกรรมต่างๆ ในครอบครัว เปิดโอกาสให้ทำอะไรได้เอง ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความรับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **สมพงษ์ สิงหะพล (2542)** ที่กล่าวว่า จิตสำนึกเกี่ยวกับตนเอง (Self Consciousness) เป็นจิตสำนึกเพื่อพัฒนาตนเองทำให้ตนเองเป็นบุคคลที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้นจิตสำนึกด้านนี้การศึกษาไทยมุ่งเน้นปลูกฝังมานาน เกิดบ้างไม่เกิดบ้างไปตามสภาพการณ์ เป็นจิตสำนึกแบบคลาสสิกที่ทุกสังคมพยายามเหมือนกันที่จะสร้างให้เกิดขึ้นให้ได้ เช่น ความขยัน ความรับผิดชอบ ความมานะอดทน เป็นต้น เป็นจิตสำนึกที่ถูกปลูกฝังและมีมานานตามสภาพสังคมไทย

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครูอาจารย์ ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะหน้าที่และความรับผิดชอบของนักศึกษาต้องประพฤติปฏิบัติตนตามระเบียบข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการและข้อบังคับ ของมหาวิทยาลัย ต้องเชื่อฟัง และปฏิบัติตนอยู่ในโอวาทของครู – อาจารย์ ประพฤติปฏิบัติตนให้สมกับสภาพการเป็นนักศึกษา ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุรา ไม่เสเพลสังเผลดให้โทษ ไม่เล่นการพนัน และไม่มั่วสุมอบายมุขทั้งปวง ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎหมายจารีต ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของบ้านเมือง ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา มีน้ำใจ และยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม สุภาพอ่อนโยน มีสัมมาคารวะต่อบุคคลทั่วไปและปฏิบัติตนเหมาะสมตามวัย และสภาพแห่งตน ต้องรู้จักเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เห็นประโยชน์ส่วนรวม รักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน ของสังคม และมีความสามัคคีในหมู่คณะ รุณนืองนัถือรูนที่ ที่ประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่รูนนึ่ง ต้องสร้างชื่อเสียงภาพพจน์ที่ดีให้แก่โรงเรียน และไม่กระทำการใด ๆ ที่เป็นการทำลายชื่อเสียงของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ชาย โพธิ์สิตา (2542)** ได้กล่าวว่า จิตสาธารณะคือจิตสำนึกทางสังคมที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติได้อธิบายว่าเป็นการรู้จักเอาใจใส่เป็นธุระและเข้าร่วมในเรื่องของส่วนรวมที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ มีความสำนึกและยึดมั่นในระบบคุณธรรม และจริยธรรมที่ดีงาม ละอายต่อสิ่งผิดเน้นความเรียบร้อย ประหยัด และมีความสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ฐานคิดของจิตสาธารณะที่ลึกซึ้งอีกระดับหนึ่งคือ ความรับผิดชอบต่อสังคม ในการช่วยเหลือสังคม ไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมเดือดร้อนได้รับความเสียหาย และมีระดับของความรับผิดชอบต่อสังคมเริ่มตั้งแต่ ประการแรก ความรับผิดชอบต่อครอบครัว อาทิ เชื่อฟังพ่อแม่ ช่วยเหลืองานบ้าน ไม่ทำให้พ่อแม่เสียใจ ประการที่สอง มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียน ครูอาจารย์ เช่น ตั้งใจเล่าเรียน เชื่อฟังคำสั่งสอนของครูอาจารย์ ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของโรงเรียน ช่วยรักษาทรัพย์สินสมบัติของโรงเรียน และประการที่สาม มีความรับผิดชอบต่อสังคม ช่วยเหลือสังคม

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

1) นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **อาจเป็นเพราะว่า** ในปัจจุบันบทบาททางเพศ เกิดจากประสบการณ์ตรงของบุคคลที่ได้รับอิทธิพลการอบรมเลี้ยงดู การอบรมสั่งสอนปลูกฝัง และมีสภาพแวดล้อมทางชีวสังคมตั้งแต่อดีตที่แตกต่างกันตั้งแต่วัยเด็กจึงทำให้ผ่านประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ส่งผลให้มีมุมมองต่อกิจกรรมเพื่อสังคมในแต่ละด้านที่แตกต่างกัน เหตุนี้ให้นักศึกษามหาวิทยาลัย

มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ดที่มีเพศต่างกันมีจิตสาธารณะแตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ **พระอำนาจ อุดกามา (น้อยนิล)** (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของ นักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่มีเพศต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2) นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **อาจเป็นเพราะว่า** การที่มี ประสบการณ์ “ผ่านฝนผ่านหนาว” หรือผ่านการเรียนรู้ที่ยาวนานกว่า จึงทำให้รับรู้และมีจิตสาธารณะ มากกว่า ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ **พระอำนาจ อุดกามา (น้อยนิล)** (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์บางกรวย อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่าง

3) นักศึกษาที่มีสาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ ทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ **อาจเป็นเพราะว่า** การที่ นักศึกษา ศึกษาต่างสาขาวิชากัน ย่อมเป็นผลให้ถูกปลูกฝัง ได้รับการส่งเสริม ผ่านการจัดการเรียนการสอน ให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ตามความคาดหวังที่ถูกกำหนดไว้ในพฤติกรรม ที่พึงประสงค์ของแต่ละสาขาวิชา และนักศึกษาได้เรียนวิชาศึกษาทั่วไปหรือวิชาหมวดพื้นฐานเกี่ยวกับบริบท ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง รวมถึงวิชาทางพระพุทธศาสนาที่เหมือนกันภายในวิทยาเขต ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของ **เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์** (2548) ได้ให้ความหมายจิตสาธารณะว่า การมีจิตสำนึก เพื่อผู้อื่นและส่วนรวม เป็นการแสดงออกถึงการไม่ยึดเอาประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง ไม่ใช่เพียงแค่นตนเอง อยู่รอดเท่านั้น แต่เป็นผู้ที่มีน้ำใจขอช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เสมอ มีความตระหนักถึงประโยชน์ของส่วนรวม พร้อมกับ มีความเต็มใจและยินดีที่จะเสียสละสิทธิของตนเองออกไปถ้าสิ่งนั้นส่งผลให้ภาพรวมออกมาดีขึ้น

9. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาคปกติ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจและนำมา เป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะนำไปใช้

1) คณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรจัดกิจกรรม หลักสูตร โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคม สิทธิ หน้าที่ของพลเมือง เพื่อพัฒนานักศึกษาในแต่ละสาขาวิชา แต่ละชั้นปี ให้มากขึ้น เพื่อให้ให้นักศึกษาให้ความสนใจต่อสังคมมากขึ้น

2) คณะผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรสร้างจิตสาธารณะแก่นักศึกษาตั้งแต่การเรียนใน ชั้นเรียน รวมทั้งการจัดกิจกรรมต่างๆ ทั้งในวิทยาลัยและชุมชนอย่างต่อเนื่องและให้นักศึกษาสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

3) ในแง่ของหลักสูตรของแต่ละคณะที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ควรกำหนดคุณลักษณะให้เด่นชัดเป็นจุดเด่นทั้งในส่วนของจิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิต ตามความคาดหวังของสังคมและวิชาชีพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรศึกษาถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาในด้านรักความเป็นไทย เพื่อให้นักเรียนตระหนักและภาคภูมิใจในความเป็นไทยทั้งด้านเชื้อชาติ ภาษา ภูมิปัญญา โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และมีความละเอียดของข้อมูลมากยิ่งขึ้น

2) ควรศึกษาถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาโดยผ่านมุมมองของผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้ปกครอง โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์ สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และมีความละเอียดของข้อมูลมากยิ่งขึ้น

10. บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : ชัคเชสมิเดีย.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2542). จิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2541). สภาพเศรษฐกิจสังคมไทยยุคใหม่ จริยธรรมในการศึกษาสำหรับอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร. (2542). สำนึกไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพมหานคร : เดือนตุลา.
- ยุทธ ไกยวรรณม์ และกุสุมา ผลาพรหม. (2553). พื้นฐานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- สมพงษ์ สิงหะพล. (2542, มิถุนายน – ตุลาคม). ต้องสอนให้เกิดจิตสำนึกใหม่. สี่มาจารย์. 13(27), 15 – 16.
- อริยา คูหา และสุวิมล นราองอาจ. (2554). จิตสาธารณะและรูปแบบการดำเนินชีวิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. รายงานการวิจัย. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา และ ประเสริฐ บัณฉิศักดิ์. (2554). จิตสาธารณะของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี. รายงานการวิจัย. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

11. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ด้วยได้รับความอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากสถาบันศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดังนี้ ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ที่ได้ขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมหาบัณฑิต ทำให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้าศึกษาในสถาบันอันทรงเกียรติแห่งนี้ กราบขอบพระคุณ พระราชปรีดี วิมล,ดร. รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอัยเอ็ด ที่ได้กรุณาให้กำลังใจ ให้คำ

แนะนำ คำปรึกษา และตรวจแก้ไขงาน อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ กราบขอบพระคุณ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ดร. อาจารย์ที่ปรึกษา ขออนุโมทนาขอขอบคุณ ดร.จ่านง กมลศิลป์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้เสียสละเวลาในการให้คำแนะนำและข้อชี้แนะในการจัดทำวิทยานิพนธ์นี้ จนสำเร็จลงไปด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณ ดร.สัมพันธ์ แก้วสมบัติ ประธานกรรมการ ดร.กุศลศรีสารคาม และ ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์ กรรมการ ที่ช่วยชี้แนะแนวทางการแก้ไขงานวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ลงด้วยดี กราบขอบพระคุณ พระราชาธิบดีวิมล, ดร. อนุโมทนาของคุณ ดร.ประพิศ โบราณมูล และนายเอี่ยม อามาตย์มุลตรี ที่เมตตาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย และตรวจสอบเนื้อหาจนสำเร็จลงไปด้วยดี กราบขอบพระคุณ ท่านเจ้าอาวาสวัดบ้านเหล่าใหญ่ ตำบลดงลาน อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ จนงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ขออนุโมทนาขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ บุคลากร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้คำแนะนำและข้อชี้แนะในการดำเนินงานด้านเอกสาร ขออนุโมทนาขอขอบคุณผู้ให้การสนับสนุนและให้การอนุเคราะห์ ที่เป็นสมาชิกในครอบครัว เพื่อน ๆ และนักศึกษารุ่นที่เป็นกำลังใจ คอยให้ความช่วยเหลือเป็นแหล่งข้อมูลสนับสนุนงานด้านเอกสาร ที่ใช้ในการประกอบทำวิทยานิพนธ์นี้เป็นอย่างดี คุณประโยชน์แห่งวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอน้อมไว้เพื่อเป็นเครื่องสักการบูชาคุณของพระรัตนตรัย อันมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คุณของบิดา มารดา ครู อุปัชฌาย์ และอาจารย์ ที่สั่งสอนอบรมเลี้ยงดูและให้วิชาความรู้มา ตลอดจนผู้มีอุปการคุณทุกท่านที่ได้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ ขอทุกท่านจงเป็นผู้มีส่วน ในความสำเร็จที่เกิดจากงานวิจัยในครั้งนี้ด้วย